

BUKU YA GENESA

Ta ku tumbuluxiwa ka swilo hinkwaswo

1 Eku sunguleni, Xikwembu xi tumbuluxile tilo ni misava. ²Misava a yi nga ri na xivumbeko, naswona eka yona a ku nga ri na nchumu. Munyama a wu funengetile xidziva lexikulu, moya wa Xikwembu³ wona wu ri karhi wu hunga-hunga ehenhla ka mati.

³ Kutani Xikwembu xi ku: “A ku ve ni ku vonakala.” Hiloko ku vonakala ku va kona. ⁴Xi-

kwembu xi vona leswaku ku vonakala ku sasekile, kutani xi hambanisa munyama ni ku vonakala. ⁵Kutani Xikwembu xi thya ku vonakala xi ku i “Nhlekanhi”, munyama wona xi ku i “Vusiku”. Kutani ku va madyambu, ku tlhela ku va mixo, ri va siku ro sungula.

⁶ Kutani Xikwembu xi ku: “Exikarhi ka mati a ku ve ni mpfhuka lowu nga ta ma hambanisa.” ⁷Kutani Xikwembu xi endla mpfhuka exikarhi ka mati lama nga hansi ni lama nga

³moya wa Xikwembu, kumbe: moya wa matimba
1:3 = II Kor. 4:6   1:6-8 = II Pet. 3:5

henhla, xi ma hambanisa ha wona. Kutani swi va tano. ⁸Hiloko Xikwembu xi thya mpfhuka lowu xi ku i "Tilo". Kutani ku va madyambu, ku tlhela ku va mixo, ri va siku ra vumbirhi.

9 Kutani Xikwembu xi ku: "Mati lama nga hansi ka tilo a ma hlengeletane endhawini yin'we, kutani ku humelela ndhawu leyi omeke." Hiloko swi va tano. ¹⁰Xikwembu xi thya ndhawu leyi omeke xi ku i "Misava", mati lama hlengeletaneke xi ku i "Lwandle". Kutani Xikwembu xi vona leswaku swilo leswi swi sasekile. ¹¹Kutani Xikwembu xi ku: "Misava a yi mirise swimila hi tinxaka-xaka ta swona, swi nga leswi tswalaka mbewu ntsena, ni mirhi yo tswala mihandzu leyi nga ni mbewu ya yona endzeni, hi ku hambana-hambana ka yona." ¹²Misava yi mirisa swimila, swi nga leswi tswalaka mbewu ntsena hi tinxaka-xaka ta swona, ni mirhi yo tswala mihandzu leyi nga ni mbewu ya yona endzeni, hi ku hambana-hambana ka yona. Kutani Xikwembu xi vona leswaku swilo leswi swi sasekile. ¹³Kutani ku va madyambu, ku tlhela ku va mixo, ri va siku ra vunharhu.

14 Kutani Xikwembu xi ku: "A ku ve ni timboni etilweni, leti nga ta hambanisa nhlekanhi ni vusiku, ti komba tinguva,^b ti komba ni masiku ni malembe. ¹⁵Timboni leti a ti pfurhe etilweni, ti voninga misava." Kutani swi va tano. ¹⁶Xikwembu xi endla timboni timbirhi leti voningaka swinene, lerikulu ri va ro fuma nhlekanhi, kasi leritsongo ri va ro fuma vusiku. Xikwembu xi endla ni tnyeleti. ¹⁷Kutani Xikwembu xi veka timboni etilweni leswaku ti ta voninga misava, ¹⁸ti va tona leti fumaka nhlekanhi ni vusiku, ti hambanisa munyama ni ku vonakala. Kutani Xikwembu xi vona leswaku swilo leswi swi sasekile. ¹⁹Kutani ku va madyambu, ku tlhela ku va mixo, ri va siku ra vumune.

20 Kutani Xikwembu xi ku: "Ematini a ku ve ni swivumbiwa leswo tala leswi hanyaka, tinyanyana tona a ti hahe empfhukeni." ²¹Hiloko Xikwembu xi tumbuluxa swiharhi leswikulu swa le lwandle, ni swivumbiwa hinkwaswo leswi hanyaka ematini hi ku hambana-hambana ka swona, ni tinyanyana hinkwato hi tinxaka-xaka ta tona. Kutani Xikwembu xi vona leswaku swilo leswi swi sasekile. ²²Hiloko Xikwembu xi swi katekisa, xi ku: "Tswalanani mi andza, mi tata malwandle, tinyanyana tona a ti andze emisaveni." ²³Kutani ku va madyambu, ku tlhela ku va mixo, ri va siku ra vuntlhanu.

24 Kutani Xikwembu xi ku: "Misava a yi humese swivumbiwa leswi hanyaka hi ku hambana-hambana ka swona: Swifuwo, ni swikokovi, ni swiharhi hi tinxaka-xaka ta swona." Kutani swi va tano. ²⁵Xikwembu xi endla swiharhi ni swifuwo hi tinxaka-xaka ta swona, xi endla ni swikokovi hinkwaswo hi ku hambana-hambana ka swona. Kutani Xikwembu xi vona leswaku swilo leswi swi sasekile.

26 Kutani Xikwembu xi ku: "A hi endleni munhu hi xifaniso xa hina, a fana na hina, a ta fuma tinhlampfi ni tinyanyana, a fuma ni swifuwo ni misava, ni swiharhi hinkwaswo emisaveni,^c ni swikokovi hinkwaswo."

27 Hiloko Xikwembu xi tumbuluxa munhu hi xifaniso xa xona, xi n'wi tumbuluxa a fana na xona, xi tumbuluxa munhu wa xinuna ni munhu wa xisati.

²⁸Kutani Xikwembu xi va katekisa, xi ku ka vona: "Tswalanani mi andza mi tata misava, mi yi fuma. Mi fuma tinhlampfi ni tinyanyana, ni swivumbiwa hinkwaswo leswi famba-fambaka emisaveni." ²⁹Kutani Xikwembu xi ku: "Vonani, ximila xin'wana ni xin'wana lexi tswalaka mbewu laha misaveni, ndzi ni nyika xona; ndzi mi nyika ni murhi wun'wana ni wun'wana lowu nga ni mbewu emihandzwini ya wona. Swi ta va swakudya swa n'wina. ³⁰Swiharhi hinkwaswo, ni tinyanyana hinkwato, ni swikokovi hinkwaswo, ni swin'wana hinkwaswo leswi hanyaka, swona ndzi swi nyika swimila hinkwaswo swa rihlaza leswaku swi va swakudya swa swona." Kutani swi va tano. ³¹Hiloko Xikwembu xi languta swilo hinkwaswo leswi xi swi endleke, kutani xi vona leswaku swilo leswi swi sasekile ngopfu. Kutani ku va madyambu, ku tlhela ku va mixo, ri va siku ra vu-6.

2 Kutani ntirho wo tumbuluxa tilo ni misava, ni hinkwaswo leswi nga ka swona, wu herisa sweswo.

2 Hi siku ra vu-7, loko Xikwembu xi hetile ntirho wa xona hinkwawo lowu a xi wu endla, xi wisa. ³Hikokwalaho, Xikwembu xi katekisa siku leri ra vu-7, xi ri endla leri hlawulekeke, hikuva hi siku leri xi wisile entirhweni wa xona hinkwawo lowu xi wu endleke loko xi tumbuluxa swilo.

4 Leswi hi swona leswi humeleleke eku tumbuluxiwani ka tilo ni misava.

^btinguva, kumbe: minkarhi ya minkhuvu   ^cVan'wana va ri: a fuma ni swifuwo ni misava hinkwawo

Ta ntanga wa Edeni

Siku HOSI Xikwembu xi endleke tilo ni misava, ⁵emisaveni a ku nga si mila nchumu, hambu xi ri ximudyana xinene, kumbe byanyi, hikuva HOSI Xikwembu a xi nga si nisa mpfula emisaveni, naswona a ku nga si va na munhu loyi a ta rima misava. ⁶Kambe a ku ri ni mati lawa a ma pfelela ma huma ehansi, ma tsakamisa misava hinkwayo. ⁷Kutani HOSI Xikwembu xi vumba munhu hi ntshuri wa misava, ^dxi huhutela moya lowu nyikaka vutomi etinhompfini ta yena, kutani munhu a va xivumbiwa lexi hanyaka. ⁸Kutani HOSI Xikwembu xi endla ntanga le Edeni evuxeni, kutani xi teka munhu loyi xi n'wi vumbeke, xi ya n'wi veka kwale ntangeni. ⁹Kutani HOSI Xikwembu xi endla leswaku misava yi mirisa mirhi ya tinxaka-xaka leyi kokaka mahlo ni leyi dyiwaka. Exikarhi ka ntanga a ku ri ni murhi lowu nyikaka vutomi, ni murhi lowu nyikaka vutivi bya leswo biha ni leswo saseka.^e

¹⁰A ku ri ni nambu lowu a wu khuluka wu huma le Edeni wu cheleta ntanga; ku suka entangeni nambu lowu a wu avana, wu huma milambu ya mune. ¹¹Vito ra nambu wu sungula i Pixon. Nambu lowu hi wona wu khulukaka wu rhendzeleka ni tiko hinkwaro ra Havhila, laha ku nga ni nsuku. ¹²Nsuku lowu kumekaka etikweni leri wu sasekile ngopfu; ku kumeka ni mafurha layo nun'hwela, ni maribye ya nkoka ya "onikisi". ¹³Vito ra nambu wa vumbirhi i Gihoni. Nambu lowu hi wona wu khulukaka, wu rhendzeleka ni tiko hinkwaro ra Etiyopiya.^f ¹⁴Vito ra nambu wa vunharhu i Tigrisi,^g lowu khulukaka wu ta hi le vuxeni bya tiko ra Asiriya. Vito ra nambu wa vumune i Yufрата.

¹⁵HOSI Xikwembu xi teka munhu xi n'wi veka entangeni wa Edeni, leswaku a ta wu rima ni ku wu hlayisa. ¹⁶Kutani HOSI Xikwembu xi byela munhu xi ku: "U nga ha tidyela mihandzu ya mirhi hinkwayo leyi nga kona entangeni; ¹⁷kambe loko yi ri mihandzu ya murhi lowu nyikaka vutivi bya leswo biha ni leswo saseka, u nga tshuki u yi dya, hikuva siku u yi dyaka u ta fa!"

¹⁸Kutani HOSI Xikwembu xi ku: "A swi sasekanga loko munhu a tshama a ri yexe; ndzi ta n'wi endlela nakulobye loyi a n'wi fanelaka." ¹⁹Hiloko HOSI Xikwembu xi teka misava xi vumba swiharhi hinkwaswo ni tinyanyana hinkwato, kutani xi swi yisa eka munhu ku vona leswaku munhu ú ta swi thya mavito wahi. Ku-

tani vito leri munhu a ri thyeke xivumbiwa xin'wana ni xin'wana, ri vile rona vito ra xona. ²⁰Munhu ú thylie swifuwo hinkwaswo, ni tinyanyana hinkwato, ni swiharhi hinkwaswo emavito; kambe yena a n'ga si kumeriwa nakulobye loyi a n'wi fanelaka. ²¹Hiloko HOSI Xikwembu xi etlerisa munhu vurhongo lebyikulu, kutani loko a ha etelele, xi hlomula rimbambu rin'we eka yena, xi tlhela xi pfala hi nyama laha a ri ri kona. ²²Kutani HOSI Xikwembu xi endla wansati hi rimbambu leri xi ri hlomuleke eka munhu, kutani xi n'wi yisa eka yena. ²³Hiloko munhu a ku:

"Aha, loyi i rhambu ra marhambu ya mina, ni nyama ya nyama ya mina; ú ta vuriwa wansati, hikuva ú humesiwile eka wanuna."

²⁴Leswi hi swona swi endlaka leswaku wanuna a siya tata wa yena ni mana wa yena, a ya namarhela nsati wa yena, wa endla nyama yin'we.

²⁵Wanuna ni nsati wa yena a va tshama wa nga ambalanga nchumu, kambe a swi nga wa khomisi tingana.

Ta ku dyoha ka munhu

3 Nyoka a yi ri ni mano ku tlula swiharhi hinkwaswo leswi HOSI Xikwembu xi swi endleke. Kutani yi ku ka wansati: "Xana i ntiyiso leswaku Xikwembu xi te: 'Mi nga tshuki mi dya mihandzu ya murhi na wun'we laha ntangeni xana?'" ²Kutani wansati a ku ka nyoka: "Hi nga ha dya mihandzu ya mirhi hinkwayo leyi nga laha ntangeni; ³kambe Xikwembu xi te: 'Mi nga tshuki mi dya mihandzu ya murhi lowu nga xikarhi ka ntanga, hambu ku ri ku yi khumba mi nga tshuki mi yi khumba, hikuva mi nga fa.'" ⁴Kutani nyoka yi ku ka wansati: "Ku fa kona mi nga ka mi nga fi. ⁵Xikwembu xa swi tiva leswaku loko mo dya, mahlo ya n'wina ma ta pfuleka, kutani mi ta fana na xona, mi tiva swo biha ni leswo saseka."^h

⁶Kuteloko wansati a vona leswaku murhi wa kona wa dyiwa, ni leswaku wu koka mahlo, naswona wu nga endla leswaku munhu a thariha, a kha mihandzu ya wona, a dya; a teka yin'wa-

^dHi Xiheveru, rito leri "munhu" ri yelana ni rito leri vulaka "misava" ^eKumbe: murhi lowu nyikaka vutivi bya swilo hinkwaswo

^fEtiyopiya, kumbe: Kuxi ^gTigrisi, kumbe: Hidekele ^hKumbe: mi tiva swilo hinkwaswo

2:7 = 1 Kor. 15:45 2:9 = Nhlav. 2:7; 22:2, 14 2:24 = Mt. 19:5; Mk. 10:7-8; 1 Kor. 6:16; Ef. 5:31 3:1 = Nhlav. 12:9; 20:2

na a ya nyika nuna wa yena, a dya. ⁷Hiloko havambirhi va pfuleka mahlo, kutani va sungula ku vona leswaku a vo tshama ntsena; kutani va rhungelela matluka ya nkuwa va tiendlela swiambalo.

8 Hi nkarhi wa madyambu, wanuna ni nsati wa yena va twa HOSI Xikwembu xi ri karhi xi famba-famba entangeni. Kutani va tumbela exi-karhi ka mirhi entangeni, va chava ku voniwa hi HOSI Xikwembu. ⁹Hiloko HOSI Xikwembu xi vitana wanuna xi ku ka yena: “U kwilhi xana?” ¹⁰Kutani yena a ku: “Ndzi ku twile loko u famba-famba entangeni, kutani ndzi ya tumbela hikuva a ndzi chava, leswi a ndzi nga ambalanga nchumu.” ¹¹HOSI Xikwembu xi ku: “U byele hi mani leswaku a wu ambalanga nchumu xana? Xana u lo dya mihandzu ya murhi lowu ndzi nga ku lerisa leswaku u nga tshuki u yi dya, xana?” ¹²Wanuna a ku: “Wansati loyi u ndzi nyikeke yena leswaku ndzi tshama na yena, hi yena a ndzi nyikeke mihandzu ya murhi wa kona, kutani mina ndzi lo dya.” ¹³Kutani HOSI Xikwembu xi ku ka wansati: “I mhaka muni leyi u yi endleke xana?” Wansati a ku: “Mina ndzi lo kanganyisiwa hi nyoka, kutani ndzi dya.” ¹⁴Kutani HOSI Xikwembu xi ku ka nyoka:

“Leswi u endleke mhaka leyi, u ta rhukaniwa ku tlula swifuwo ni swiharhi hinkwaswo; u ta hamba u famba hi khwiri; vutomi bya wena hinkwabwo u ta dya ntshuri.

¹⁵Ndzi ta vanga rivengo exikarhi ka wena ni wansati, ni le xikarhi ka vatukulu va wena ni vatukulu va yena.

Va ta ku faya nhloko, wena u ta va luma xirhendze.”

¹⁶HOSI Xikwembu xi ku ka wansati: “Ndzi ta andzisa swithlavi swa ku tika ka wena, loko u veleka vana, u ta twa ku vava, hambiswiritano a wu nga tshiki ku navela nuna wa wena, kutani u ta fumiwa hi yena.”

17 HOSI Xikwembu xi ku ka Adamu: “U pfumerile leswi nsati wa wena a ku byelege swona, kutani u dya mihandzu ya murhi lowu ndzi ku leriseke ndzi ku: ‘U nga tshuki u yi dya.’

Hikokwalaho u vangele misava endzhukano, kutani swakudya leswi swi nga ta huma emisaveni,

u ta swi kuma hi ku karhateka vutomi bya wena hinkwabwo.

¹⁸Misava yi ta ku mirisela mitwa ni mahliwehliwe, u ta hamba u dya swimila swa le nhoveni.

¹⁹U ta dya swa nyuku wa wena, u kondza u tthelela emisaveni hikuva u humesiwile eka yona; u ntshuri, kutani u fanele ku tthelela entshurini.”

20 Adamu a thya nsati wa yena evito ra Evha, hikuva u ve yena mana wa vanhu hinkwavo.¹

²¹Kutani HOSI Xikwembu xi endlela Adamu ni nsati wa yena swiambalo swa madzovo, xi va ambexa swona.

22 Kutani HOSI Xikwembu xi ku: “Vonani, sweswi munhu u fana na hina, u tiva swo biha ni leswo saseka, kutani a nga tshuka a kha ni mihandzu ya murhi lowu nyikaka vutomi, a dya, kutani a hanya hilaha ku nga heriki.” ²³Hikokwalaho, HOSI Xikwembu xi humesa munhu entangeni wa Edeni, leswaku a ya rima misava leyi a vumbiweke ha yona. ²⁴HOSI Xikwembu xi hlongola munhu entangeni wa Edeni, kutani evuxeni bya ntanga lowu xi veka tikerubu ni fumu leri vangamaka, ri tshama ri ri karhi ri rhendzeleka-rhendzeleka, swi rindza ndlela yo ya emurhini lowu nyikaka vutomi.

¹Kumbe: u ve yena mana wa hinkwavo lava hanyaka. Hi Xiheveru, vito leri “Evha” ri yelana ni rito leri vulaka “ku hanya”

3:13 = II Kor. 11:3; I Tim. 2:14   3:15 = Nhlav. 12:17   3:17–18 = Hev. 6:8   3:22 = Nhlav. 22:14   4:4 = Hev. 11:4

BIBELE—Mahungu Lamanene
ni Tibuku ta Xitatiso xa Testamente ya Khale
(Dyuterokanonika/Apokrifa)

Ntsariso wo sungula 1996

© VANDLA RA BIBELE AFRIKA DZONGA 1989, 1996

*Matimba hinkwawo yo kopa tsalwa leri i ya Vandla ra Bibe le ra Afrika Dzonga.
A ku pfumeleriwi leswaku tsalwa leri, hambi xi ri xiphemu ni xin'we xa rona, swi tlhela
swi kandziyisiwa kumbe ku tsariwa hi xivumbeko lexi hambaneke ni xa sweswi, hambi
ku ri ku humesiwa hi ndlela yihi ni yihi (leyi tirhisaka ghezi kumbe muchini
wo teka swifaniso swa tsalwa, kumbe wo teka mimpfumawulo), handle ka loko muhumeste
a kumile mpfumelelo wo endla sweswo hi ku tsalelana ni Vandla ra Bibe le.
Ri humesiwile hi Vandla ra Bibe le ra Afrika Dzonga.*

THE BIBLE in standard Tsonga (BST)
with Deuterocanonicals/Apocrypha

First edition 1996

© BIBLE SOCIETY OF SOUTH AFRICA 1989, 1996

*All rights reserved.
No part of this publication may be reproduced,
stored in a retrieval system or transmitted, in any form
or by any means, electronic, mechanical,
photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission
of the publisher.
Published by the Bible Society of South Africa,
P.O. Box 6215, Roggebaai, Cape Town 8012*

A BÍBLIA SAGRADA em Tsonga padrão
com Deuterocanónicos/Apócrifos

Primeira edição 1996

© SOCIEDADE BÍBLICA DA ÁFRICA DO SUL 1989, 1996

*Reservados todos os direitos.
Nenhuma parte da edição desta Obra poderá ser reproduzida, conservada em sistema
que permita a sua reprodução, transmitida por qualquer forma ou processo,
quer electrónico, quer mecânico, quer fotográfico, quer de gravação ou qualquer outro
meio, sem o consentimento prévio, por escrito, dos editores.
Editada pela Sociedade Bíblica da África do Sul*

*Edição aprovada pela Autoridade Eclesiástica da Igreja Católica Romana em colaboração com
as Sociedades Bíblicas*

Printed by National Book Printers, Drukkery Street, Goodwood, South Africa
Type 9 pt Biblica
Tsonga—8M—BSSA—1996

VDC063 ISBN 0 7982 1166 0 (Hard cover)